

Maak van het budget niet het kind van de rekening

Gemeenten en OCMW's die hun jaarrekening laat op de raad brengen, zitten binnenkort zonder uitvoerbaar budget. Dat is een van de gevolgen van de invoering van de beleids- en beheerscyclus.

TEKST JAN LEROY BEELD DANIEL GEERAERTS

Je hoort de opmerking wel vaker: aan de bespreking van het budget besteedt de raad vele uren, maar de behandeling van de jaarrekening verloopt op een drafje. Alles is toch al achter de rug en bovendien is de jaarrekening tot nu toe vooral een financieel verhaal.

Er zijn in Vlaanderen jammer genoeg ook gemeenten en OCMW's die het met de tijdige behandeling van de jaarrekening op de raad niet zo nauw nemen. Dan bedoelen we niet dat ze zich niet houden aan de wettelijke regels (zie kaderstukje), want die zijn wellicht te krap.

Uit cijfers van het Agentschap Binnenlands Bestuur blijkt dat begin 2011 nog ongeveer tien procent van de gemeentelijke rekeningen ontbraken. Daarbij zitten er zeker enkele besturen die vergaten om het digitale bestand aan ABB te bezorgen. In de meeste gevallen gaat het echter om een zeer laattijdige behandeling door de raad. Gegevens over de OCMW's waren niet beschikbaar, maar we hebben geen redenen om aan te ne-

men dat de situatie daar fundamenteel anders zou zijn.

Grote nadelen ondervinden gemeenten en OCMW's vandaag niet wanneer de rekening pas laat klaar is. Uiteraard verdwijnt het zicht op de reële financiële toestand, en maakt men nieuwe budgetten op zonder zeker te zijn dat ze in evenwicht zijn. Maar een echte sanctie is er vandaag niet.

BBC

Vanaf de inwerkingtreding van de beleids- en beheerscyclus (BBC) wordt dat anders. Gemeenten en OCMW's moeten in jaar 1 van de legislatuur (2013 bijvoorbeeld) een meerjarenplan maken dat loopt van 2014 tot en met 2019. Dat meerjarenplan bevat inhoudelijke elementen (beleidsdoelstellingen en actieplannen) en financiële. Het meerjarenplan moet verder ook financieel in evenwicht zijn. Voor elk jaar dat het bestrijkt, moet er een kasevenwicht zijn (de uitgaven zijn gedekt door de ontvangsten, rekening

houdend met het saldo van het vorige jaar). Bovendien moet het bestuur aantonen dat de exploitatieontvangsten van het laatste jaar volstaan om de exploitatie-uitgaven en de leninglasten van dat jaar te dragen. (Een positieve autofinancieringsmarge heet dat.) De bepalingen voor de OCMW's zijn nog wat strenger. Het financiële evenwicht is een cruciale voorwaarde waaraan het meerjarenplan moet voldoen. Ook de toezichhoudende overheid zal daar streng op toekijken.

Maar een gemeente zal dat financiële evenwicht niet kunnen aantonen wanneer de jaarrekening van het laatst afgesloten jaar (bij het meerjarenplan 2014-2019 is dat de jaarrekening 2012) niet is vastgesteld door de raad en verwerkt in het meerjarenplan. Bij gebrek aan een jaarrekening kan het bestuur dus geen geldig meerjarenplan maken.

Nu zou je kunnen redeneren dat een bestuur ook kan leven zonder meerjarenplan, want om echt te kunnen werken heb je een budget met kredieten nodig.

Wat zeggen de regels?

'De gemeenteraad vergadert in de loop van het eerste kwartaal van ieder jaar om de regels van het voorgaande dienstjaar vast te stellen.' (art. 240, §1 Nieuwe Gemeentewet)

'De OCMW-raad stelt elk jaar de jaarrekening van het voorgaande boekjaar vast van het OCMW. (...) De door de OCMW-

raad vastgestelde jaarrekeningen worden vóór 1 mei volgend op het sluiten van het boekjaar ter goedkeuring aan de provinciegouverneur overgezonden.' (art. 89 OCMW-wet)

Bovenstaande bepalingen voor gemeenten en OCMW's verdwijnen ten laatste op 1 januari 2014, en eerder

voor de pioniers beleids- en beheerscyclus. Dan wordt het volgende van kracht, wellicht zonder de bepaling over het verslag van de externe-auditcommissie: 'Na kennisname van het verslag van de externe-auditcommissie over het ontwerp van de jaarrekening spreekt de gemeenteraad

zich in de loop van het eerste semester van het financiële boekjaar dat volgt op het financiële boekjaar waarop de rekening betrekking heeft uit over de vaststelling van de jaarrekening.' (art. 173 Gemeentedecreet; een gelijkaardige bepaling staat in art. 174, §1 OCMW-decreet)

Vlaanderen moet tijdig factureren

Een jaarrekening afsluiten heeft iets kunstmatig. Er zijn altijd wel verrichtingen die er hadden moeten inzitten, maar die door de laattijdigheid niet meer verwerkt kunnen worden. Het bestuur moet dus een compromis zoeken tussen volledigheid en tijdigheid. Maar een beetje hulp van Vlaanderen om de rekening zo correct mogelijk te maken zou toch wel welkom zijn. Zo verstuurt de Vlaamse overheid pas begin februari 2011 de afrekening van de gewestelijke ontvangers voor 2009 (!) naar de gemeenten en OCMW's die er een beroep op doen. Volgens het Agentschap Binnenlands Bestuur wordt het voor de factuur van 2010 wachten tot begin 2012. We denken dat dit toch wel sneller zou moeten kunnen. Kan de Vlaamse overheid hier een inhaaloperatie richting 2014 inzetten? JL

Alleen bepalen het gemeente- en het OCMW-decreet uitdrukkelijk dat het budget, behalve dat van het eerste jaar van de bestuursperiode (2013 bijvoorbeeld), moet passen binnen het meerjarenplan. Een budget dat daaraan niet voldoet, is niet uitvoerbaar. Het BBC-besluit van 25 juni 2010 heeft ook heel concreet omschreven wat 'passen binnen het meerjarenplan' betekent: de beleidsdoelstellingen en actieplannen van het meerjarenplan moeten ook in het budget voorkomen en het resultaat op kasbasis en de autofinancieringsmarge in het budget moeten ten minste even groot zijn als in het meerjarenplan. Met andere woorden: zonder jaarrekening geen meerjarenplan, en zonder meerjarenplan ook geen (uitvoerbaar) budget.

In dat geval is het bestuur dus veroordeeld tot het werken met voorlopige twaalfden, maar die worden voortaan beperkt tot ten hoogste drie. De voorbereiding op de invoering van de beleids- en beheerscyclus in een gemeente of een OCMW is een omvangrijke klus. Een van de elementen daarin wordt ongetwijfeld het zoeken naar garanties dat de jaarrekening tijdig (en het liefst voor de zomer) door de raad kan worden vastgesteld. Besturen die vandaag traditioneel pas zeer laat met de rekening naar de raad gaan, zetten beter vandaag dan morgen de inhaalbeweging in. Anders dreigen ze in 2014 totaal geblokkeerd te geraken. ■